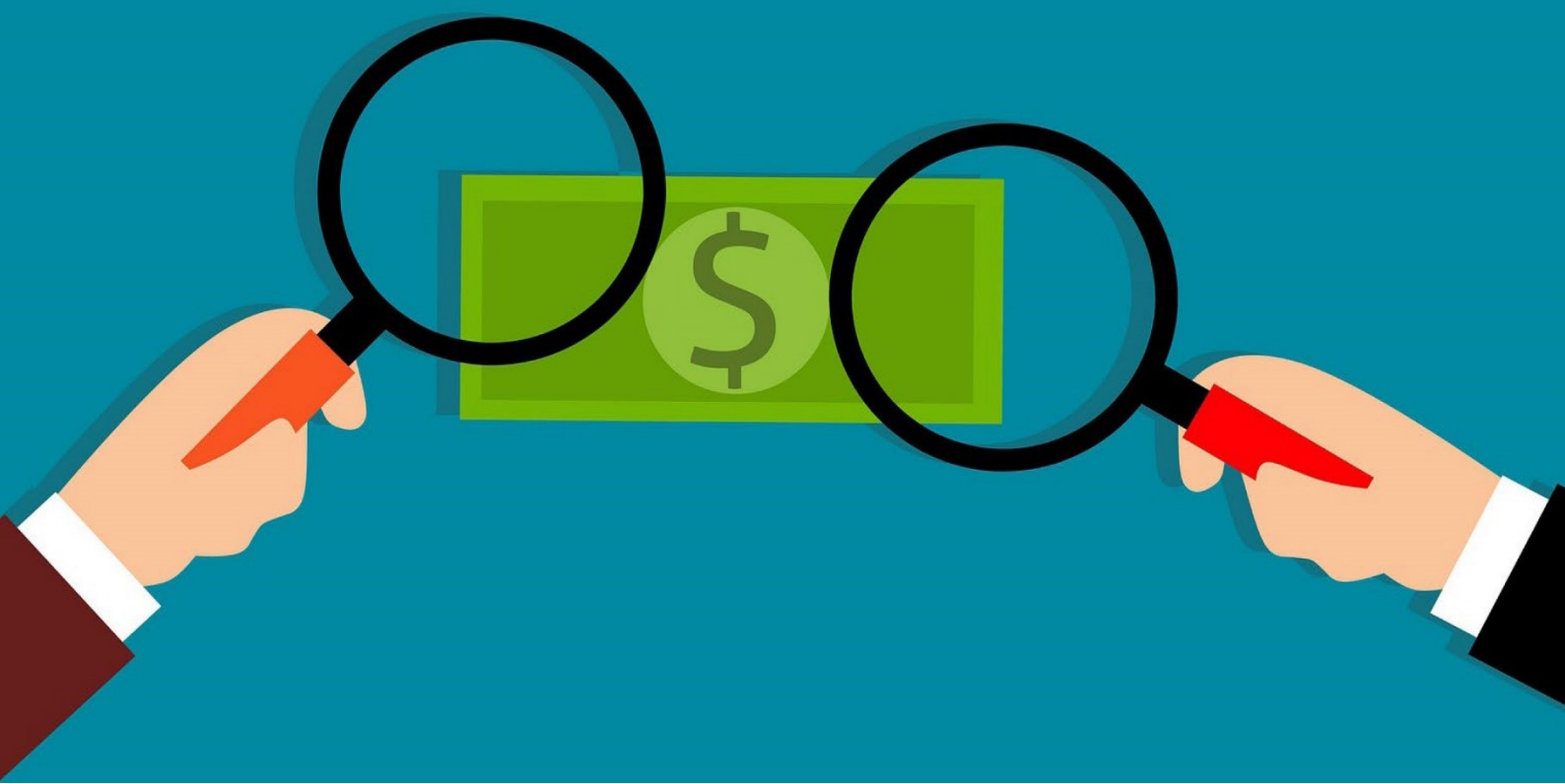
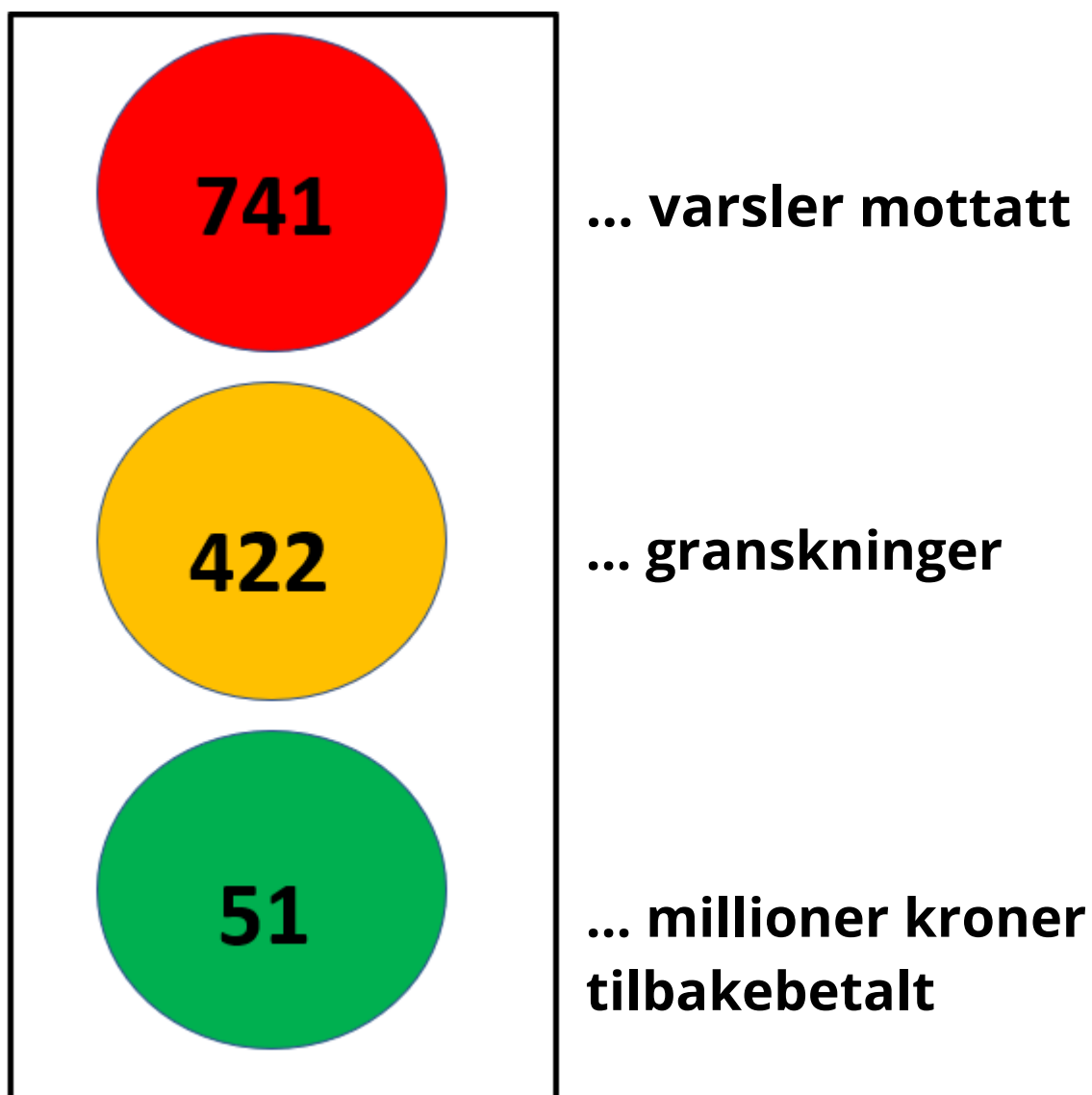

Internrevisjonens årlige rapport om varslingsaker 2021
med 10-års tilbakeblikk

Internrevisjonens årlige rapport om varslingssaker 2021 med 10-års tilbakeblikk

Innhold

Innledning	2
Saker behandlet i 2021	3
Typer av misligheter	3
Rapportering av misbruk av midler	5
Reaksjoner	5
Svikt hos Norads avtalepartner	6
Svikt hos implementerende partner	7
Seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering (SEAH).....	8
Ti-års tilbakeblikk.....	8
Nøkkeltall 2011–2021	9
Hvor mislighetene fant sted	11
«Tilbakebetaling til prosjekt».....	12
Hvordan varsle.....	12
Granskninger	12
Temaer fra tidligere årsrapporter med fortsatt relevans i 2022	13
Utenriksdepartementets kvartalsvise oversikt over saker	15

Innledning

Nulltoleranse for korrupsjon og andre typer økonomiske misligheter er et generelt prinsipp i norsk bistandsarbeid. Ved mistanke om misligheter, skal tilsynsmottager umiddelbart rapportere forholdet.

Norads internrevisjon mottar, behandler og beslutter i alle saker der en mistanke om økonomiske misligheter har blitt rapportert til Norad og berører Norads midler. Denne årsrapporten inneholder enkelte av resultatene fra dette arbeidet gjennom 2021 og gir et tilbakeblikk over de foregående 10 årene. Det overordnede formålet med rapporten er å øke bevisstheten om risikoen for økonomiske misligheter i forvaltningen av bistandsmidler.

Internrevisjonen rapporterer nye og avsluttede saker om økonomiske misligheter som vedrører Norads bistandsmidler, til det angjeldende departement, som er Utenriksdepartementet, eller Klima- og miljødepartementet i saker som angår det norske klima- og skoginitiativet.

Nulltoleranse betyr at ethvert slikt avvik fra de betingelsene og kravene som er fastsatt for bruken av offentlige midler, vil bli møtt med reaksjoner. Norads avtaler med tilskuddsmottakere omfatter bestemmelser om sanksjoner i tilfeller av misligheter eller overtredelser, i form av hel eller delvis tilbakebetaling av tilskudd og/eller oppsigelse av avtalen der det foreligger vesentlige kontraktbrudd.¹ Dersom Norads krav om tilbakebetaling blir bestridt, blir det overveid å gå til juridiske skritt for å inndrive midlene.

Norad mottar også rapporter om mistenkte tilfeller av seksuell utnyttelse, misbruk eller seksuell trakassering hos partnere som mottar støtte fra Norad. Norads kontraktspartnere skal varsle Norad der hvor en mistanke om seksuelle overgrep, utnyttelse eller seksuell trakassering vil kunne ha betydelige følger for tilskuddsavtalen. I 2021 mottok Norad 13 varsler om seksuell utnyttelse, misbruk eller seksuell trakassering og avsluttet 9 saker.

Norads tidligere varslingsteam ble etablert i 2011. Før dette var det Utenriksdepartementet som håndterte alle tilfeller av mistanke om økonomiske misligheter, også saker som involverte Norads bistandsmidler.

I 2021 gjennomgikk Norad betydelige organisatoriske endringer. Norads internrevisjon ble etablert i september, og det tidligere varslingsteamet ble integrert i denne.

Saker behandlet i 2021²

I 2021 ble det opprettet 54 nye saker, og 56 saker ble ferdigbehandlet. I 39 av de avsluttede sakene krevde Norad tilbakebetaling av midler som følge av økonomiske misligheter og/eller vesentlige brudd på tilskuddsavtalen. Det ble tilbakebetalt i alt 5 278 372 kroner, og av dette gikk 3 972 873 kroner til Norad og 1 305 499 kroner til de berørte prosjektene.

Den minste summen som ble tilbakebetalt i en enkeltsak i 2021, var 251 kroner, mens den største summen beløp seg til 731.913 kroner. Fire saker omfattet tilbakebetaling av mer enn 500 000 kroner. En oversikt over alle sakene finnes her: [Rapport om økonomiske mislighetssaker](#).

Fire av de avsluttede sakene omfattet misligheter begått av Norads kontraktsparter (tilskuddsmottakere), mens 35 saker gjaldt deres lokale partnere.

Typer av misligheter

Uttrykket «økonomiske misligheter» benyttes som en samlebetegnelse for økonomiske forhold som er lovstridige eller innebærer misbruk av Norads midler. Eksempler er korrupsjon, underslag, bedrageri, tyveri, favorisering/nepotisme eller annet misbruk av stilling, bevisst feilaktig fremstilling av økonomiske eller ikke-økonomiske forhold og enhver bruk av prosjektmidler som ikke er i samsvar med gjennomføringsplanen og budsjettet. De sakene som er innrapportert til Norads internrevisjon, omfatter alle disse kategoriene.

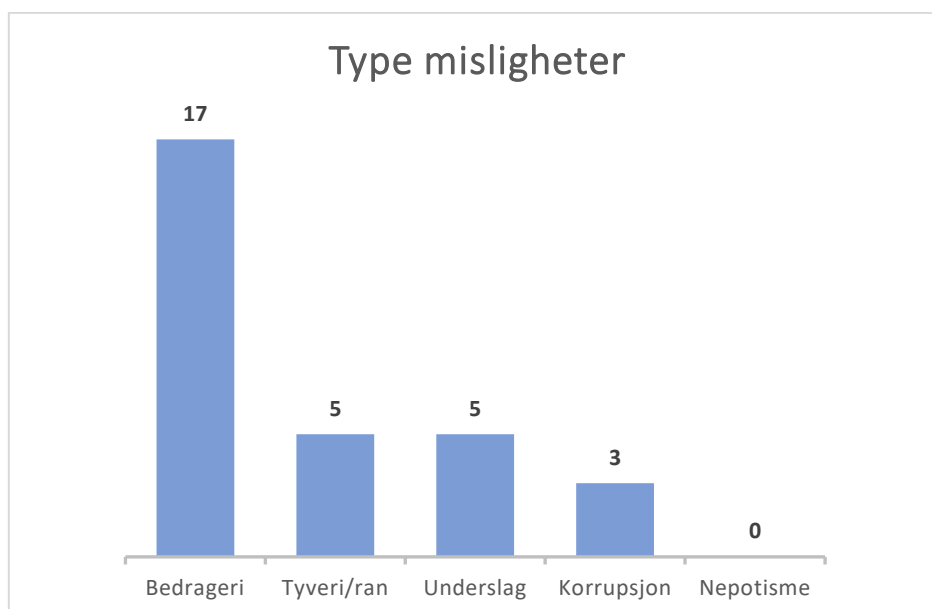
¹ Det er egne avtaler for multilaterale institusjoner, fond og utviklingsbanker. Se flere detaljer i avsnittet «Hvor fant mislighetene sted».

² Justert versjon per 25.03.2022

Selv etter en grundig gransking er det ikke alltid mulig å fastslå hvorvidt handlingene har vært gjort med overlegg. Kontraktbrudd kan imidlertid ofte bevises, for eksempel brudd på anskaffelsesreglene, manglende/utilstrekkelig dokumentasjon av kostnader og annet som lett kan dekke over mer omfattende misligheter. Denne typen kontraktbrudd gir grunnlag for reaksjoner fra Norads side, selv når ingen økonomiske misligheter har blitt bevist.

I de 56 granskningene som ble avsluttet i 2021, ble det oppdaget misligheter i 30 tilfeller. Enkelte typer misligheter er enklere å oppdage enn andre. Korrupsjon vil ofte være vanskeligere å påvise og enda vanskeligere å bevise enn underslag, bedrageri og tyveri. Bevisene for bestemte typer økonomiske misligheter kan være flertydige.

Figur 1 Kategorier av saker der misligheter ble møtt med reaksjon i 2021

Mer detaljert forklaring av begrepene ovenfor:

Underslag – oppnåelse av urettmessig vinning gjennom tilegnelse av eiendeler som man disponerer, men som tilhører noen andre

Bedrageri – oppnåelse av urettmessig vinning ved bevisst å fremkalle og utnytte en villfarelse

Korrupsjon – betaling eller mottak av bestikklser i form av penger, gaver eller tjenester

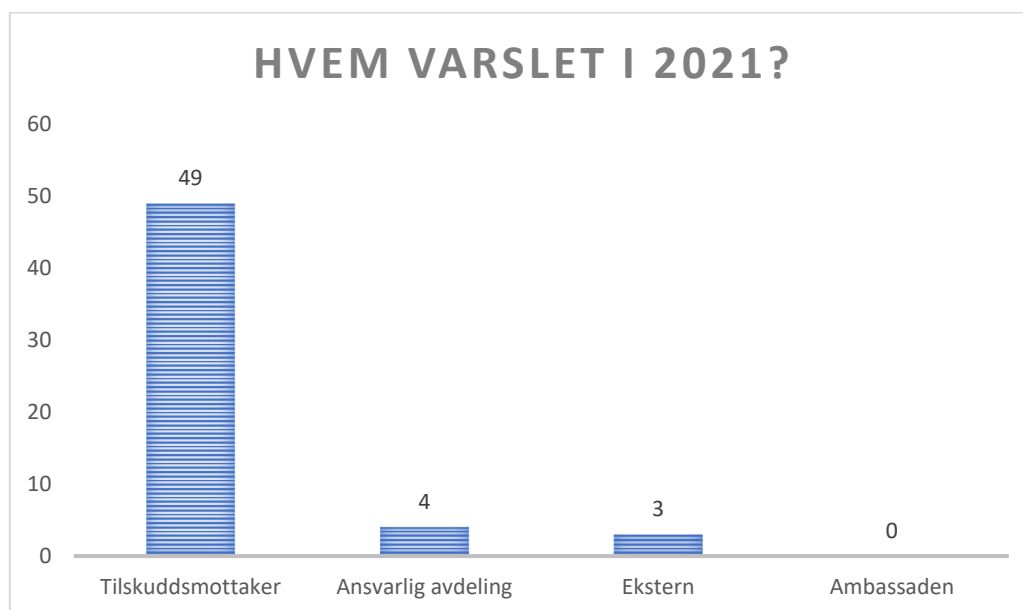
Tyveri/ran – urettmessig tilegnelse av en annens eiendom / oppnåelse av en urettmessig vinning for seg selv eller en annen ved bruk av vold eller trusler

Nepotisme – ytelse av urettmessige fordeler til slektninger eller nære bekjente («kameraderi»)

Rapportering av misbruk av midler

Figur 2 under viser at rapporter om misbruk av midler hovedsakelig kommer til Norad fra tilskuddsmottakere, i samsvar med kontraktsforpliktelsene de har. I tillegg mottar internrevisjonen saker direkte fra eksterne varslere, også anonyme. I enkelte tilfeller varsles Norad av andre donorer, og internrevisjonen får også rapportert mistanke om økonomiske misligheter fra Norads tilskuddsforvaltere.

Figur 2 Kilder til rapporter i 2021

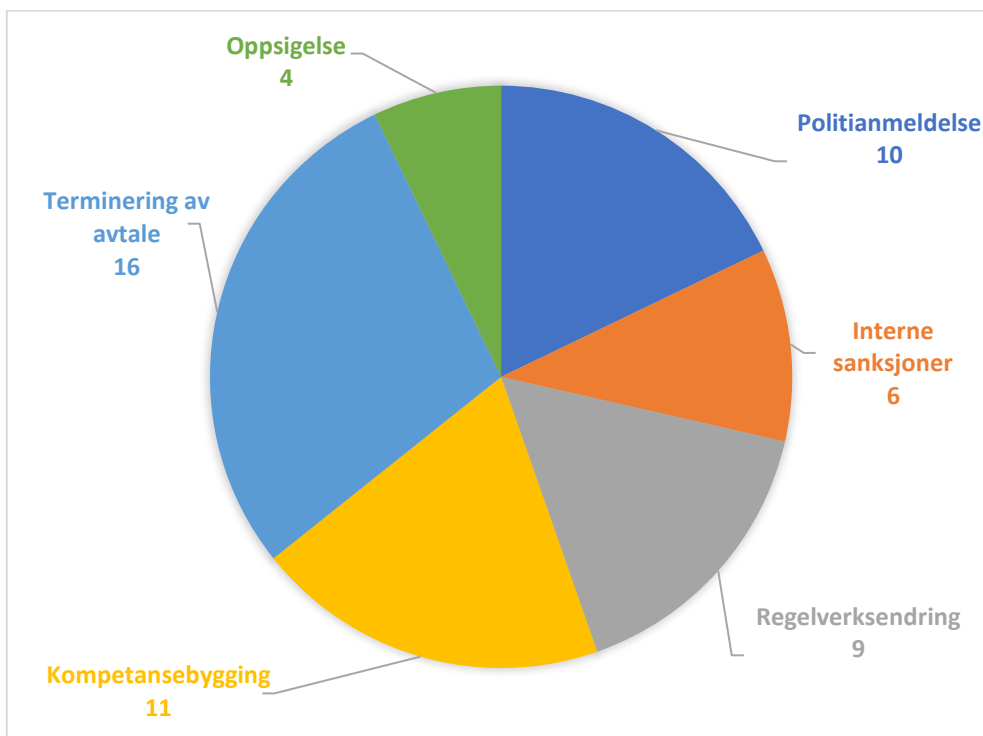

Reaksjoner

Figur 3 under viser de reaksjonene som tilskuddsmottakere eller deres partnere iverksatte eller ble pålagt å iverksette som resultat av utfallet av granskningene. Norad og tilskuddsmottakeren krever ofte at det gjennomføres en styrking av internkontrollen før støtten kan gjenopptas. Avskjedigelse av ansatte og interne sanksjoner blir gjennomført uten at Norad er involvert.

Tabellen viser saker som ble avsluttet med en reaksjon i 2021, der det var fastslått et vesentlig brudd på kontrakten. Saker som ikke var omfattet av reaksjoner, er utelatt.

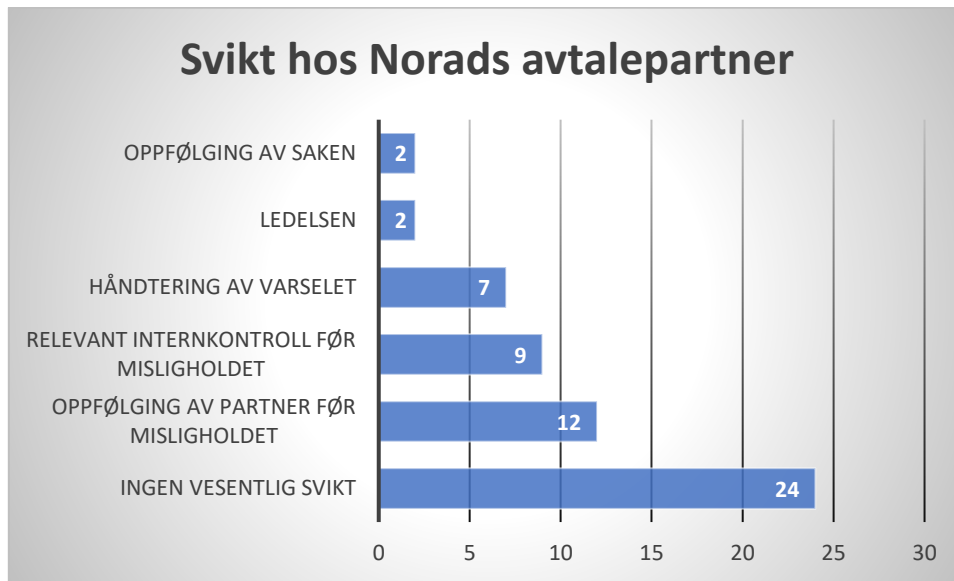
Figur 3 Saker avsluttet i 2021 etter type av reaksjon

Svikt hos Norads avtalepartner

Figur 4 under viser de vesentligste typene av svikt hos Norads avtalepartner, det vil si tilskuddsmottakerne. I mange tilfeller var svakhetene knyttet til manglende oppfølging av den implementerende partneren. Dette innbefatter saker der det ikke ble påvist noen økonomiske misligheter, men der det ble krevd tilbakebetaling av midler på grunn av vesentlige kontraktbrudd.

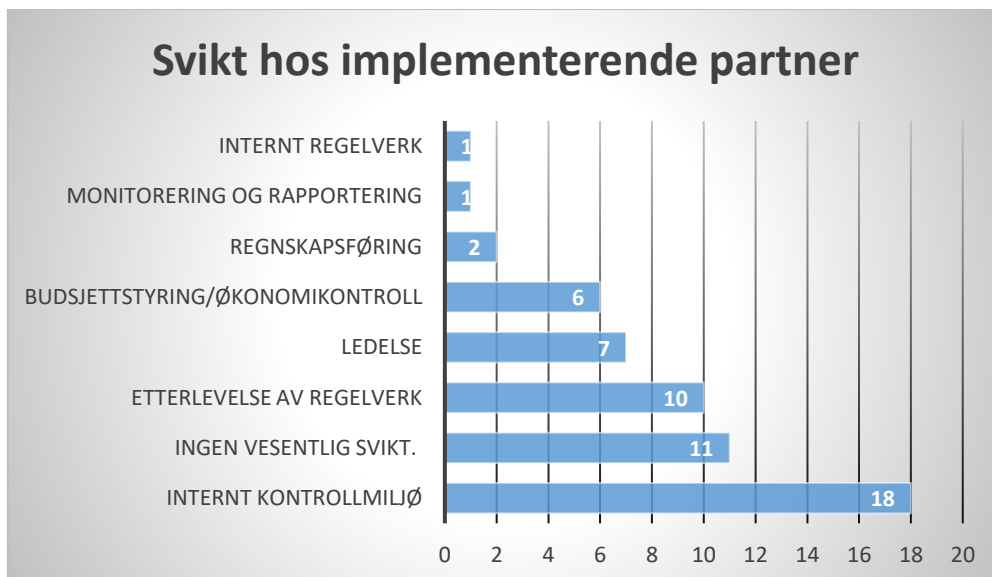
Figur 4 Svikt hos avtalepartner etter kategori

Svikt hos implementerende partner

Figur 5 under viser de vesentligste typene av svikt hos implementerende partnere. Mange lokale partnere har tilstrekkelige interne retningslinjer og skriftlige rutiner, men kjennskapen til og overholdelsen av avtaler og retningslinjene er ofte mangelfull. I mange tilfeller har det skjedd flere typer av svikt, grafen viser bare hovedområdet for manglene.

Figur 5 Svikt hos implementerende partner etter kategori

Seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering (SEAH)

Norads retningslinjer for forebygging av seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering (SEAH) beskriver ansvarsområder og interne rutiner for håndtering av tilfeller av SEAH som rapporteres til Norad.

Norad krever at tilskuddsmottakere har etiske retningslinjer som angir minimumsstandarder, inkludert «bestemmelser som er strenge når det gjelder seksuelle overgrep, seksuell utnyttelse og seksuell trakassering».

Alle Norad-ansatte har plikt til å rapportere mistanke om seksuell trakassering begått av personer tilknyttet Norads tilskuddsmottakere og deres partnere.

Internrevisjonen har fått ansvaret for Norads arbeid med å følge opp rapporter om SEAH. Avdelingen etterforsker ikke de enkelte trakasseringssakene selv siden dette vanligvis er et aspekt av arbeidsgiveransvaret og en oppgave for partnerens personalavdeling.

Internrevisjonens ansvar består primært i å vurdere hvorvidt tilskuddsmottakerens interne tiltak mot SEAH og gjennomføringen av dem er i samsvar med avtalen med Norad. Dersom organisasjonen ikke håndterer SEAH-saker slik avtalen krever, kan Norad fryse utbetalingene til partneren midlertidig eller gå til oppsigelse av tilskuddsavtalen.

I 2021 avsluttet internrevisjonen ni saker som omhandlet SEAH. Disse sakene er ikke tatt med i de tallene som presenteres andre steder i denne rapporten.

Se også [Utenriksdepartementet retningslinjer om SEAH](#).

Ti-års tilbakeblikk

Helt fra etableringen i 2011 har det blitt utviklet statistikk for å spore hvilke typer av kontraktbrudd, overtredelser og misligheter som har utgjort saksmengden i Norads internrevisjon.

Denne statistikken har avdekket variasjoner både over tid og mellom ulike land. Til nå har det imidlertid blitt behandlet for få saker til at det har vært mulig å trekke ut noen klare trender blant de sakene som har vært rapportert.

Mens den totale summen av tilskudd fra Norad har økt betydelig over disse ti årene, har de summene som har blitt tilbakekalt som reaksjon på tilfeller av økonomiske misligheter og mislighold, variert fra år til år. Det fremkommer ingen klar trend i de årlige tilbakebetalingene, og vi kan ikke se noen økning som står i forhold til økningen i de totale utbetalingene av tilskudd.

Gjennom hele det siste tiåret har den norske nulltoleranspolicyen (NTP) ligget fast, noe den fortsatt gjør. Fra å opprinnelig handle om reaksjoner mot økonomiske misligheter har denne policyen etter hvert blitt mer integrert i det generelle norske arbeidet mot korrupsjon, og vekten har blitt lagt på forebygging og på å styrke internkontrollen hos Norads tilskuddsmottakere og deres partnere.

Norske NGO-er har vært viktige partnere for Norad i utviklingen av NTP. Etter innspill fra de norske NGO-enes «antikorrupsjonsnettverk» leverte en arbeidsgruppe fra Utenriksdepartementet og Norad i mai 2021 anbefalinger til departementet om forbedringer i NTP. Denne tilpasningsprosessen forventes å gi opphav til endringer i policyen.

NTP er utformet for å bidra til forbedringer i våre tilskuddsmottakeres internkontrollsystemer. Dette utdraget fra side 20 i [Evaluering av Norges anti-korrupsjonsinnsats som del av bistandspolitikken og bistanden](#) er oppmuntrende i så måte:

«The ZTP has been effective in incentivising Norwegian NGOs to get much better systems for due diligence and anti-corruption in place» (ZTP står for Zero Tolerance Policy, nulltoleransepolitikken).

Nøkkeltall 2011–2021

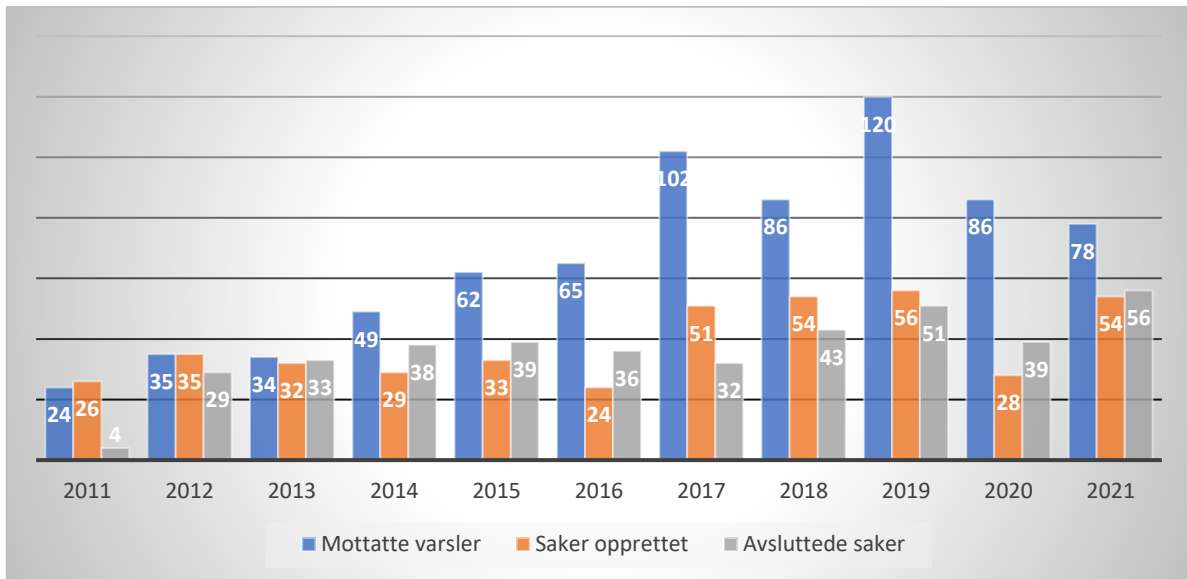
Siden 2011 har Norad mottatt **741** varsler, og av disse ble det åpnet granskning av **422** basert på mistanke om økonomiske misligheter, se tabell 1 under. Av de 400 granskningene som ble slutført, resulterte **302** i krav om tilbakebetaling av misbrukte midler.

Tabell 1 Nøkkeltall fra granskninger utført siden 2011

År	Mottatte varsler	Granskninger åpnet	Avsluttede saker	Tilbakebetalt til Norad	Tilbakebetalt til prosjekt
2011	24	26	4	182 732	n/a
2012	35	35	29	1 514 969	n/a
2013	34	32	33	1 121 801	n/a
2014	49	29	38	857 306	n/a
2015	62	33	39	1 412 225	n/a
2016	65	24	36	3 995 062	n/a
2017	102	51	32	1 734 713	n/a
2018	86	54	43	11 380 989	n/a
2019	120	56	51	18 380 383	22 202
2020	86	28	39	7 079 358	815 446
2021	78	54	56	3 972 873	1 305 499
Sum	741	422	400	51 632 411	2 143 147

Tabell 1 viser også at siden 2011 har Norad ferdigbehandlet **400** saker og krevd tilbakebetaling av totalt **51 632 411 kroner**. Selv om dette kan se ut som et stort tall, er det sannsynligvis bare toppen av isfjellet siden Norad over de siste ti årene har utbetalt mer enn **36 milliarder kroner** i bilateral bistand. Det minste enkeltbeløpet som ble tilbakebetalt, var **148 kroner** og det største **7 240 823 kroner**. Mislighetene har oppstått i totalt **68** land (se figur 7) og territorier og har omfattet **110** tilskuddsmottakere.

Figur 6 Grafisk fremstilling av antallet mottatte varsler og behandlede saker siden 2011

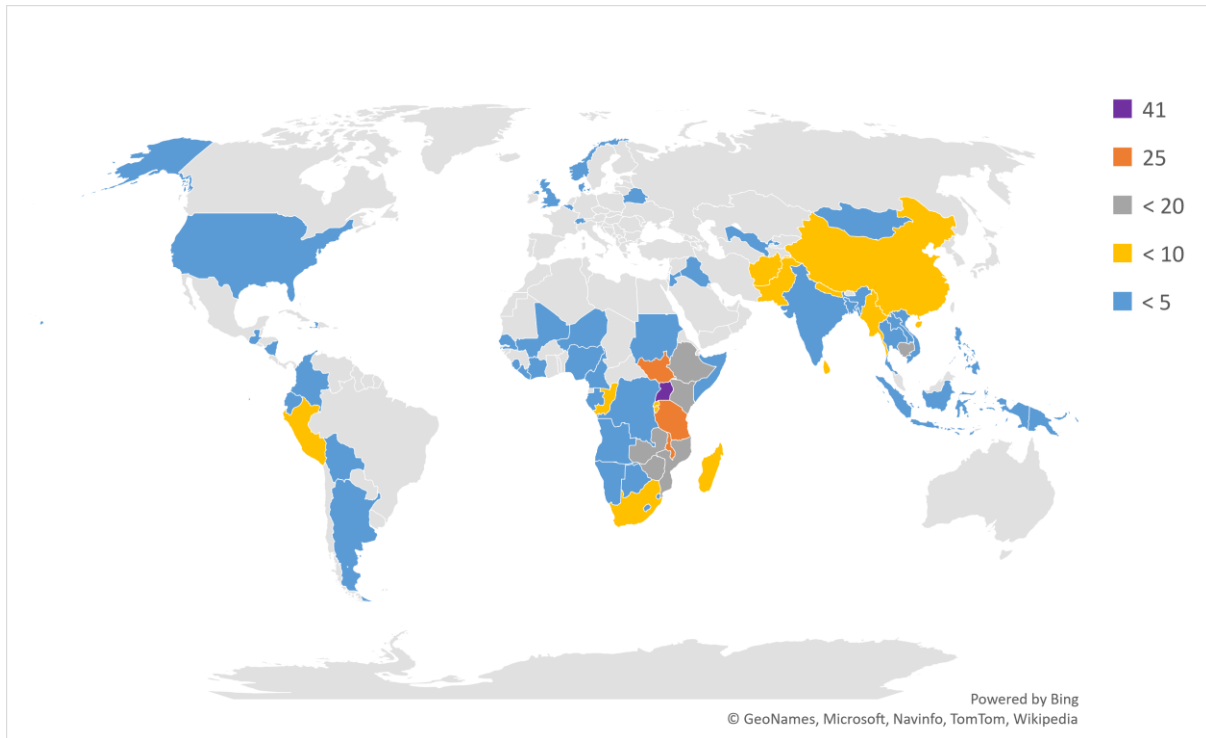
En grafisk fremstilling av mottatte varsler og Norads saksbehandling (se figur 6 over) viser at det var en økning i antallet rapporter til Norad om misligheter frem til 2019, og at antallet deretter har avtatt i to år på rad.

Reduksjonen i antallet rapporterte saker fra 2019 (120) til 2021 (78) kan ha en rekke årsaker. Det kan nevnes at årene 2020 og 2021 har vært preget av covid-19-pandemien og de tiltakene som har vært truffet for å bekjempe den. Trolig kan oppmerksomheten som har vært rettet mot de pålagte tilpasningene for å møte pandemien, delvis forklare fallet i antall rapporterte saker.

Man bør likevel huske på at den statistikken som presenteres her, bare representerer saker som har blitt rapportert til Norad. Det er dessverre svært sannsynlig at de fleste tilfeller av misligheter som vedrører Norads midler, ikke blir avdekket eller rapportert. Dette kan skyldes bevisste tiltak for å skjule mislighetene, at ledende personer har vært innblandet i mislighetene, utilstrekkelig internkontroll, utilstrekkelig kontroll fra tilskuddsmottakerens side, mangel på rapportering, mangel på egnede systemer for varsling/varslingskanaler, frykt for gjengjeldelse hos potensielle varslere osv. og sannsynligvis en kombinasjon av flere av disse faktorene.

Hvor mislighetene fant sted

Samlet var 68 land representert i de 400 sakene som ble avsluttet mellom 2011 og 2021. Av disse vedrørte 41 saker prosjekter i Uganda, mens Sør-Sudan, Tanzania og Malawi var representert med 25 saker hver.

Figur 7 Geografisk opprinnelse for mottatte rapporter

Det er ikke rimelig å trekke noen konklusjoner om forekomsten av misligheter i et land ut fra antallet saker per land. Tilfeldigheter spiller definitivt en stor rolle og ikke minst andelen av Norads midler som kanaliseres til det angjeldende landet.

Flertallet av tilfellene i 2021 vedrørte utenlandske NGO-er, og de fleste av disse var partnere til norske NGO-er.

Multilaterale organisasjoner og banker følger selv opp varsler. FN-systemet og globale fond etterforsker alene mange tusen potensielle tilfeller av økonomiske misligheter hvert år, og disse sakene er ikke tatt med i årsrapporten fra Norads internrevisjon. Disse sakene offentliggjøres på nettstedene til de ulike organisasjonene, se for eksempel:

[Rapport fra FNs inspektørkorps \(Joint Inspection Unit\) for 2020 og arbeidsprogram for 2021](#)

[Rapporter fra Office of the Inspector General, The Global Fund to Fight AIDS, Malaria and Tuberculosis](#)

[Årsrapport for 2019 fra Office of Audit and Investigations, UNDP.](#)

«Tilbakebetaling til prosjekt»

En viktig endring i Nulltoleransepolitikken trådte i kraft i 2019 da Utenriksdepartementet besluttet å tillate at tilskuddsmottakere i bestemte tilfeller kunne kompensere for tilskuddsmidler som var gått tapt gjennom økonomiske misligheter, ved å tilbakebetale det angjeldende beløpet til prosjektet («tilbakebetaling til prosjekt») som en alternativ sanksjon. Sanksjonen «tilbakebetaling til prosjekt» er bare mulig dersom et bestemt sett av [kriterier](#) er oppfylt. I likhet med tilfeller der tilskuddsmottakeren må tilbakebetale midler til Norad, skal tilbakebetalingen dekkes av tilskuddsmottakerens egne midler (dvs. ikke fra pengestøtte utbetalt av Norad). Så langt har bare en liten andel av det samlede årlige beløpet som har blitt krevd tilbakeført, blitt tillatt tilbakebetalt til prosjektet. Dette hovedsakelig på grunn av forsinket rapportering eller mangelfull internkontroll i den organisasjonen som har vært berørt av mislighetene.

Hvordan varsle

Mistanke om ulovlige, uetiske eller uakseptable forhold kan rapporteres åpent eller anonymt til Norad på e-post: varsling@norad.no

I samarbeid med Utenriksdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Norfund, og Norec har Norad en ekstern varslingskanal, som frem til slutten av 2021 ble forvaltet av advokatfirmaet Wiersholm. Fra 1. januar 2022 er denne oppgaven overtatt av konsulentfirmaet EY. Den eksterne kanalen gir ansatte og eksterne partnere en alternativ kanal for kontakt med Norad, og den tar også imot anonyme varsler. Mer informasjon om den eksterne varslingskanalen finnes på <https://www.norad.no/aktuelt/varslingstjeneste>.

Granskninger

Dersom Norads internrevisjon finner grunn til mistanke om misligheter som vedrører Norads midler, blir det åpnet en granskning. I rundt halvparten av de 741 sakene som ble rapportert i løpet av de siste ti årene, ble det iverksatt granskning. I slike tilfeller informerer Norad Utenriksdepartementet, eller Klima- og miljødepartementet dersom midlene er gitt til klima- og skoginitiativet. Som regel fryses nye utbetalinger til de angjeldende sluttmottakerne frem til saken har blitt etterforsket eller det har blitt satt i verk tilstrekkelige risikoreducerende tiltak. Beslutninger om å fryse pengestøtte blir så langt som mulig truffet i samråd med mottakeren av tilskuddet fra Norad og den avdelingen i Norad som er ansvarlig for avtalen. Formålet med å suspendere pengestøtten er å sikre offentlige midler, og suspensjonen trer i kraft hvis den internkontrollen som utøves av tilskuddsmottakeren eller den implementerende partneren, blir betraktet som utilstrekkelig.

Mottakere av tilskudd fra Norad har ansvar for å sikre at alle offentlige midler blir benyttet i samsvar med tilskuddsavtalen, herunder implementeringsplanen og budsjettet, og at bruken kan dokumenteres slik avtalen krever. Norads internrevisjon har ansvar for at alle saker blir

tilstrekkelig gransket. I mange tilfeller blir det trukket inn ekstern ekspertise for å gjennomføre en spesialrevisjon. Hvis tilskuddsmottakeren melder at han vil granske saken selv eller igangsetter en granskning, bør denne gjennomføres i samråd med Norads internrevisjon.

Temaer fra tidligere årsrapporter med fortsatt relevans i 2022

2020: Covid-19 og IT-sikkerhet. Under covid-19-pandemien har vi sett eksempler på at den jevnlige oppfølgingen av prosjektene har blitt forsinket eller forhindret, og på at tilskuddsmottakeren eller den eksterne revisoren ikke gjennomførte kontrolltiltak, noe som har skyldtes smitterisikoen og de reiserestriksjonene den har ført med seg. Redusert kontrollaktivitet medfører en forhøyet risiko for at kontrollen ikke fanger opp vesentlige avvik (kontrollrisiko), og det samme gjelder for revisjon (revisjonsrisiko). Pandemien har også gjort granskningene mer kompliserte og tidkrevende.

I 2020 forhindret Norad et forsøk på tyveri av et betydelig beløp. Et lignende tilfelle av bedrageri rettet mot Norfund lyktes imidlertid: Rundt 10 millioner USD ble i god tro sendt til en konto som hadde blitt åpnet av bedragerer, og pengene forsvant. Den 1. september 2020 arrangerte Norad et webinar sammen med Utenriksdepartementet og Norfund om nettsvindel. På dette webinarret ble disse bedrageriene beskrevet, og temaet ble drøftet av et ekspertpanel. På Norads [nettside](#) finnes det et videoopptak av webinarret. [Lenke til rapporten for 2020.](#)

2019: Oppfordring til tidlig varsling ved mistanke. Avtaler med Norad fastsetter at tilskuddsmottakere umiddelbart må varsle Norad om enhver indikasjon på økonomiske misligheter i tilknytning til prosjektet. Uttrykket «umiddelbart» er benyttet med god grunn, og Norad tolker det strengt. «Umiddelbart» betyr så snart det foreligger tegn på misligheter, og før det igangsettes noen spesielle undersøkelser.

Slike varsler er av stor betydning for Norads tilskuddsforvaltning. De gir grunn til umiddelbar stans av planlagte utbetalinger og sikring av tilskuddsmidler som allerede har blitt utbetalt, frem til situasjonen og de tilhørende risikofaktorene har blitt klarlagt. I tillegg gir tidlig varsling Norad en mulighet til å yte effektiv hjelp med å belyse saken tilstrekkelig og forhindre at bevis blir ødelagt.

Umiddelbar varsling av Norad er også en forutsetning blant annet for å kunne tillate at misbrukte midler blir tilbakeført til prosjektet i stedet for til Norad. I saker der de andre vilkårene har blitt oppfylt, kan en forsinket varsling alene være grunn nok til at midlene ikke kan bli tilbakebetalt til prosjektet.

Et tilstrekkelig opplegg for tidlig varsling vil i tillegg kunne bidra til å kontinuerlig ha risiko og håndtering av avvik i fokus og stimulere til etablering av effektive varslingskanaler for interne og eksterne parter som har kjennskap til informasjon som ellers ikke ville ha blitt innrapportert.

Tidlig varsling vil være en fordel ikke bare for Norad, men også bidra til å redusere den potensielle skaden for den organisasjonen som er utsatt for avvikene. Videre bør andre

instanser som støtter organisasjonen, også bli gjort oppmerksom på saken, slik at de blir i stand til å sikre sine ressurser mot tap. [Lenke til rapporten for 2019.](#)

2018: Røde flagg. Alle som forvalter bistandsmidler, bør lære seg å bli oppmerksomme på avvik og forhold som kan være tegn på økonomiske misligheter, såkalte røde flagg. Enkelte røde flagg, slik som uklarhet, små avvik og mangel på transparens, behøver ikke være betydelige i seg selv, men i kombinasjon med andre forhold kan de gi grunn til en mer detaljert granskning. Rapporten for 2018 beskriver en rekke røde flagg som har blitt observert i saker som har vedrørt midler fra Norad.

Lister over typiske røde flagg for ulike sektorer kan lastes ned fra internett. [Lenke til rapporten for 2018.](#)

2017: Revisjonsrapporter avdekker ikke misligheter. Rapporten for 2017 drøftet det faktum at eksterne revisjoner er det vanligste kontrolltiltaket for bistandsmidler. Revisjoner har absolutt en preventiv effekt mot feil og misligheter. Regnskapsrevisjoner fanger imidlertid sjelden opp økonomiske misligheter. Statistikken viser at bare tre til fire prosent av alle misligheter som påvises globalt, blir oppdaget gjennom ekstern revisjon.

Norads erfaringer stemmer overens med den globale statistikken. I alle sakene som ble gransket av Norad i 2017, forelå det en godkjent revisjonsrapport, selv om den rettslige undersøkelsen senere avdekket store misligheter.

Erfaringene til Norads internrevisjon tyder på at kontroll utført ved henvendelse til tredjeparter bør innarbeides som en tilleggskomponent i de årlige revisjonene av prosjekter som har mottatt støtte fra Norad. Granskninger har avdekket et betydelig antall forfalskede regnskapsdokumenter, inkludert tilbud, fakturaer og kvitteringer, bankutskrift, timelister og reisedokumenter. Det vil kunne vise seg regningsvarende å gjennomføre utfyllende og risikobaserte avtalte kontrollhandlinger (ISRS 4400), både for å styrke forebyggingen og for å avdekke misligheter. Mer informasjon om dette temaet finnes i [rapporten for 2017.](#)

2016: Samordning av donorer og åpenhet om totale inntekter og utgifter. Samordning av donorer handler om åpenhet og er et grunnleggende virkemiddel i kampen mot økonomiske misligheter. Når en organisasjon har flere inntektskilder/donorer, bør organisasjonen legge frem et konsolidert regnskap som viser alle inntekter og utgifter, sammen med fordelingen av inntekter og utgifter mellom de ulike donorene, slik det kreves etter avtalen. Hvert år blir det avdekket flere tilfeller der flere donorer blir belastet de samme utgiftene. I en tredjedel av sakene i 2016 kunne samordning av donorene og aktørene på flere stadier ha spilt en stor rolle i styrkingen av den økonomiske kontrollen. Mer informasjon om dette temaet finnes i [rapporten for 2016.](#)

2015: Bakgrunnsjekk. Styrkene og svakhetene i mottakerens internkontroll og forvaltning må vurderes før det blir undertegnet en tilskuddsavtale, og må følges opp gjennom hele finansieringsperioden. Norad har et antall virkemidler som kan benyttes til en partnergjennomgang med sikte på å kartlegge tilskuddsmottakeres kompetanse og kapasitet. Det oppstår spesielle utfordringer der det blir etablert mer sammensatte økonomiske ordninger, slik som overføring av midler – og dermed ansvar og myndighet – gjennom flere stadier og ulike aktører. Kunnskap om kontantstrømmen, avtalene med

partnere og revisjonshierarkiet er et godt utgangspunkt for å kontrollere ansvarsforholdene gjennom hele bistandskjeden. Det finnes mer informasjon om dette temaet i [rapporten for 2015](#).

Utenriksdepartementets kvartalsvise oversikt over saker

De kvartalsvise rapportene med oversikt over saker som har blitt møtt med reaksjoner i 2021, blir publisert på [regjeringens nettsider](#) og omfatter saker som er avsluttet av Utenriksdepartement, Norec (tidligere FK Norge) og Norad.

ISBN: 978-82-8369-291-4

xx.02.2022

PO Box 1303 Vika 012

Oslo